

editorial

Το έργο που θα σας περιγράψουμε το γνωρίζετε εσείς όπως και εμείς. Μην ψάχνετε τους ήρωες. Είστε εσείς, όπως είμαστε κι εμείς. Στο μεγάλο θέατρο της ζωής δεν υπάρχουν θεατές. Υπάρχει μέρα και νύχτα, άνθρωποι και πολιτείες και μέσα σε όλα αυτά ένας αδιάκοπος πόλεμος.
Λεόν ντε Ζαμό

Κοιτάμε γύρω μας και βλέπουμε έναν κόσμο πέρα από τον έλεγχό μας. Πλήθη ανθρώπων τρέχουμε να προλάβουμε τη ζωή, πανικόβλητοι, στριμωγμένοι ο ένας δίπλα στον άλλον. Από το ένα λεπτό στο επόμενο, είμαστε αναγκασμένοι να πουλάμε τα ζωντανά κομμάτια του εαυτού μας ένα-ένα και να αγοράζουμε τα νεκρά κομμάτια άλλων. Οι όροι του κάθε-μέρα, οι επιθυμίες μας, θυσιάζονται για να εξασφαλιστεί μια τεμαχισμένη και αλλότρια εκδοχή τους. Το ανθρώπινο δράμα παίρνει τη μορφή ενός πολέμου που διεξάγεται από όλους ενάντια σε όλους.

Πίσω όμως από το θεαματικό πέπλο, εκεί όπου υφαίνεται ουσιαστικά η πλοκή της Ιστορίας, η μάχη αποκαλύπτεται με άλλους όρους. Το σύνολο των πρωταγωνιστών, το κοινωνικό σώμα, σχίζεται από μια δυναμική σύγκρουση. Τη σύγκρουση ανάμεσα στο κεφάλαιο και το προλεταριάτο. Η σύγκρουση αυτή δεν είναι κάτι παγωμένο και αμετάβλητο αλλά κάτι που μέσα στον ιστορικό χρόνο μεταβάλλεται, αλλάζει μορφές, οξύνεται ή αμβλύνεται και συνεχίζει να υπάρχει όσο δεν καταργείται η σχέση κεφάλαιο, δηλαδή όσο η εκμετάλλευση και η αλλοτρίωση, που εμφανίζονται ως καθολικότητα της εμπορευματικής μορφής, διατηρούνται.

*

Ανήκουμε σε μια γενιά προλετάρων που μεγάλωσε κατά τη σύντομη περίοδο της ανόδου και της πτώσης (της καρικατούρας) του κράτους πρόνοιας στην Ελλάδα. Ήμασταν μικροί ακόμα όταν το ανατολικό μπλοκ (του κεφαλαίου) κατέρρευσε. Μαζί του, κατέρρευσε για πολλούς και κάθε ελπίδα για αλλαγή αυτού του κόσμου. Μεγαλώσαμε σε μια εποχή που ο καπιταλισμός (και η δημοκρατία του) επιβεβαίωνε τον εαυτό του ως το μοναδικό θριαμβευτή πάνω στον πλανήτη. Δεν αργήσαμε, όμως, να καταλάβουμε ότι πίσω από τις δημοκρατικές φλυαρίες και τις λαμπερές εικόνες του θεάματος δουλεύουν καλά τα σφαγεία. Ο καπιταλισμός δεν ξεπέρασε το αίμα, τον πόλεμο και τη βρωμιά αυτού του κόσμου και δε μετατράπηκε σ' έναν κόσμο καθαρό και άυλο, σ' έναν αποστειρωμένο κόσμο συμβόλων και σημασιών.

Η χρεοκοπία του λενινισμού και των «κομμουνιστικών» κομμάτων δε συνοδεύτηκε, δυστυχώς, από μια επαναδιαπραγμάτευση της κομμουνιστικής θεωρίας. Αντίθετα, αυτό που βλέπουμε να επικρατεί στους (υποτιθέμενους ή μη) ριζοσπαστικούς κύκλους, πέρα από την αποσπασματική διατήρηση ή αναβίωση παραδοσιακών λενινιστικών αντιλήψεων (όπως είναι ο αντι-ιμπεριαλισμός), είναι μια lifestyle προσπάθεια «εξόδου» από τη ζοφερή καπιταλιστική πραγματικότητα και η στροφή προς την «πολιτική της ταυτότητας». Παράλληλα, η στρατηγική της απορρύθμισης που ακολουθεί το κεφάλαιο, ωθεί τους προλετάρους σε (απομονωμένους και σύντομους) αμυντικούς αγώνες, οι οποίοι στοιχειώνονται από τη σοσιαλδημοκρατική φαντασίωση. Ακόμη κι αυτή η απεγνωσμένη κίνηση είναι ξεπερασμένη, καθώς ό,τι προσπαθεί σήμερα το κεφάλαιο να αποτυπώσει θεσμικά παγιώνεται μέρα με τη μέρα στην προλεταριακή εμπειρία από την ήττα των αγώνων της δεκαετίας του 1970 και έπειτα (στην Ελλάδα η διαδικασία αυτή λαμβάνει χώρα από τα τέλη της δεκαετίας του 1980 και μετά).

Επειδή ασφυκτιούμε, ως υποκείμενα αντιμέτωπα μ' αυτή την αντικειμενική πραγματικότητα, αισθανόμαστε ακόμα πιο επιτακτική την ανάγκη για επανεπεξεργασία των θεωρητικών μας εργαλείων. Το περιοδικό *Blaumachen* αποτελεί μια απόπειρα προς αυτή την κατεύθυνση.

*

Οι σκέψεις που καταθέτουμε παρακάτω γράφονται τη στιγμή που χιλιάδες φοιτητές (και όχι μόνο) βρίσκονται στους δρόμους των περισσότερων μεγάλων πόλεων της χώρας, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία των ανώτερων και ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων τελεί υπό κατάληψη. Ό,τι λέμε, το λέμε μέσα από αυτό το κίνημα και απευθύνεται άμεσα σ' αυτό.

Δεν μπορούμε να καταλάβουμε τίποτα γι' αυτόν τον αγώνα αν πιστεύουμε ότι η κατάθεση του νέου θεσμικού πλαισίου είναι το μοναδικό πρόβλημα για το νεανικό προλεταριάτο που καταλαμβάνει τα πανεπιστήμια, παρατάει το διάβασμα για τις εξετάσεις, κατεβαίνει στο δρόμο και στήνει τις δικές του γιορτές. Αντίθετα, ζούμε μια κοινωνική έκρηξη στην οποία εκφράζεται η συσσωρευμένη οργή, η άρνηση της όλο και περισσότερο εντατικοποιημένης καθημερινότητας στα αμφιθέατρα και στα εργαστήρια, της μιζέριας των απεριόριστα περιορισμένων επιλογών που μας προσφέρει το θέαμα, της υπόσχεσης ενός μέλλοντος που δεν έχει τίποτα άλλο από ακόμη περισσότερη δουλειά, ακόμη περισσότερη ανασφάλεια, ακόμη περισσότερο φόβο. Η τόσο κάθετη και αποφασιστική εναντίωση στο νέο νόμο-πλαίσιο εκφράζει την απάντηση του νεανικού προλεταριάτου στις νεοφιλελεύθερες ιδεοληψίες: **δε φταίμε εμείς που δεν καλύπτονται οι κοινωνικές ανάγκες, δε θα πληρώσουμε εμείς, δε θα τρέχουμε εμείς.** Ωστόσο, αυτή η άρνηση είναι αποσπασματική και (τουλάχιστον μέχρι τώρα) δεν ενοποιείται σε μια ριζοσπαστική κριτική του υπάρχοντος. Αυτό που βλέπουμε μέχρι τώρα να αναδύεται ως κυρίαρχη τάση αυτού του κινήματος, τάση που η αριστερά ενισχύει και ανατροφοδοτεί συνεχώς, είναι η άμυνα στη θεσμική έκφραση της αναδιάρθρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή η κατάφαση σε μια προηγούμενη μορφή ρύθμισης των ταξικών σχέσεων. Αυτό ακριβώς εκφράζουν συνθήματα όπως «Δημόσια Δωρεάν Παιδεία», «Θέλουμε δουλειά και όχι ανεργία», «Το μέλλον ανήκει στον κόσμο της δουλειάς».

Οι νομοθετικές αλλαγές που πετάνε εκτός πανεπιστημίου τους απείθαρχους και «αιώνιους» φοιτητές και οι απολύσεις εργατών και εργατριών από τα εργοστάσια, επειδή «δεν ήταν αρκετά παραγωγικοί¹», είναι κομμάτια της ίδιας αναδιάρθρωσης των σχέσεων εκμετάλλευσης. Ο αγώνας για να μπλοκαριστεί ένας νόμος ή να αποτραπούν μαζικές απολύσεις είναι σημαντικός, αλλά όσο παραμένει στα όρια του «θέλουμε δημόσια (δηλαδή κρατική) παιδεία» ή του «η επιχείρηση είναι κερδοφόρα και δεν πρέπει να κλείσει», δεν καταφέρνει να ξεπεράσει τη λογική που επιβάλλει το κεφάλαιο. Οι αγώνες εμπεριέχουν τη δυνατότητα να προχωρήσουν προς την κατεύθυνση της επιβολής των αναγκών μας. Από τη στιγμή που δεν το καταφέρνουν, κάθε νίκη μας καταλήγει να είναι αφενός μια παροδική βελτίωση των όρων της ζωής μας και αφετέρου μια παρακαταθήκη που πρέπει να ξεπεραστεί στο μέλλον, αφού η εγγενής τάση του κεφαλαίου είναι πάντα να χειροτερεύει αυτούς τους όρους, να εντατικοποιεί την εκμετάλλευσή μας. Άλλωστε, ό,τι ζούμε σήμερα είναι η αποτύπωση στιγμών της ταξικής πάλης του παρελθόντος στο παρόν.

Δε μας ενδιαφέρει εδώ να αντικρούσουμε το ΚΚΕ, τις οργανώσεις της άκρας αριστεράς και τους διάφορους πολύχρωμους σοσιαλιστές, «τα προγράμματα των οποίων απλώς εκσυγχρονίζουν και εκδημοκρατίζουν όλα τα υπαρκτά χαρακτηριστικά του παρόντος κόσμου»². Όντας κομμάτι αυτού του κινήματος, θεωρούμε ότι πρέπει να ξεπεράσουμε την αμυντική θέση στην οποία βρισκόμαστε (με την οποία το πολύ-πολύ θα μπορούσαμε να καταφέρουμε το προσωρινό πάγωμα του νόμου) και, **θέτοντας την ίδια την εργασία σε κριτική, να πραγματοποιήσουμε εκείνο το ποιοτικό άλμα που θα μας κάνει πραγματικά επικίνδυνους. Ας θυμηθούμε ότι εκείνο το Μάη που η τάξη μας τρομοκράτησε πραγματικά το κεφάλαιο, στους τοίχους του Παρισιού ήταν παντού γραμμένα: *Ne travaillez jamais* και *Abolition du travail aliene*³**

¹ Η παραγωγικότητα είναι παραγωγικότητα του κεφαλαίου, δηλαδή μέτρο της κερδοφορίας του κεφαλαίου υπό συγκεκριμένες συνθήκες. Η φράση «δεν είστε παραγωγικοί», ενώ φαινομενικά σημαίνει «δεν καλύπτετε τις κοινωνικές ανάγκες με τη δραστηριότητά σας», είναι στην πραγματικότητα λογοκριμένη η φράση «δεν είστε παραγωγικοί για το κεφάλαιο». Η απάτη αυτή είναι μία από τις πολλές και εξυπηρετεί την ιδεολογική ταύτιση του κεφαλαίου με την κοινωνία.

² Ζιλ Ντωβέ, *Έκλειψη και Επανεμφάνιση του Κομμουνιστικού Κινήματος*, εκδόσεις Κόκκινο Νήμα, 2001.

³ «Μη δουλεύετε ποτέ» και «Κατάργηση της αλλοτριωμένης εργασίας»

Ως μια μικρή συνεισφορά προς αυτή την κατεύθυνση, δημοσιεύουμε το κείμενο του Τζον Χόλογουεϊ, «**Κρίση, Φετιχισμός, Ταξική Σύνθεση**», το οποίο εντάσσεται στην προσπάθεια επεξεργασίας μιας ριζοσπαστικής μεθόδου ανάγνωσης της πραγματικότητας, καθώς και το δικό μας κείμενο «**Μα καλά, υπάρχουν ακόμη κομμουνιστές στις μέρες μας;**», όπου συνοπτικά εξηγούμε τι σημαίνει για μας προλεταριάτο και κομμουνισμός.

*

Η άλλη όψη του νομίσματος της κατάφασης στην εργασία είναι η προσκόλληση στη δημοκρατία, η οποία θεωρείται ο ιδανικός τρόπος οργάνωσης. Έτσι, οποιαδήποτε πρόταση ή πρακτική τείνει να ξεπεράσει τα όρια των διάφορων ειδικών της πολιτικής, καταγγέλλεται ως αντιδημοκρατική. Αυτή η κατάσταση προσπαθεί να κρατήσει τη συζήτηση που αναπτύσσεται εντός του κινήματος στο επίπεδο της οργάνωσης και της διαδικασίας με την οποία λαμβάνονται οι αποφάσεις, αποφεύγοντας να θέσει το θεμελιώδες ερώτημα του **τί** είναι αυτό που οργανώνουμε. Η δημοκρατία λειτουργεί ως βασικός τρόπος αποτροπής των αυτόνομων πρωτοβουλιών των αγωνιζόμενων. Ένα κίνημα που είναι πραγματικά δυνατό δεν έχει να φοβηθεί τις μειοψηφίες που δήθεν μπορεί να δράσουν «προβοκατόρικα». Αν οι πρακτικές αυτών των μειοψηφιών είναι προς όφελος του κινήματος, προς την κατεύθυνση της ριζοσπαστικοποίησης του, τότε θα καρποφορήσουν και θα διαχυθούν. Αν είναι εναντίον του, θα χαθούν. Όμως, η έλλειψη κριτικής της πολιτικής (και άρα της δημοκρατίας) είναι βασικός λόγος που ωθεί τους αγωνιζόμενους στο να μην ξεπερνάνε την πεπατημένη. Ακριβώς αυτή η έλλειψη είναι που διατηρεί το διαχωρισμό ανάμεσα στους «γνώστες των πραγμάτων» και σε αυτούς που ακολουθούν.

Οι δημοκράτες αντιτείνουν πως όλα τα προβλήματα πηγάζουν από το ότι η υπαρκτή δημοκρατία είναι «αστική» και προτείνουν μια «πραγματική» δημοκρατία⁴, όπου οι αποφάσεις θα λαμβάνονται από όλους σε γενικές συνελεύσεις. Ωστόσο, η διαχείριση της ζωής μας από διευθυντικά στελέχη ή γραφειοκράτες είναι μόνο μία όψη της απαλλοτρίωσής μας. **Το μονοπώλιο της λήψης αποφάσεων από ένα προνομιούχο στρώμα στελεχών ή πολιτικών δεν είναι η αιτία αλλά το αποτέλεσμα της ύπαρξης του κεφαλαίου, της μισθωτής εργασίας και της εμπορευματικής ανταλλαγής.**

Αναπαράγοντας τον κόσμο του διαχωρισμού, αυτοί οι γνήσιοι δημοκράτες ανάγουν τη στιγμή της λήψης αποφάσεων στη σημαντικότερη στιγμή της ανθρώπινης δραστηριότητας. Τρέφουν το δημοκρατικό όνειρο της πραγματοποίησης των ιδανικών της ελευθερίας και της ισότητας, χωρίς τη νόθευση της ταξικής σύγκρουσης και της βίας του κράτους, δηλαδή επιθυμούν έναν καπιταλισμό με ανθρώπινο πρόσωπο. Πρόκειται για μια ανοησία, γιατί η ανταλλακτική αξία -ή το χρηματικό σύστημα- **είναι** το σύστημα της ισότητας και της ελευθερίας και οι διαταραχές του, που τόσο πληγώνουν τα δημοκρατικά ιδανικά, είναι εγγενείς σ' αυτό το σύστημα που αντικρίζει μόνο άτομα (με τα ιδιαίτερα συμφέροντα τους) και εμπορεύματα/υπηρεσίες (που ικανοποιούν αυτά τα συμφέροντα). Αυτό το δημοκρατικό όνειρο δεν κατανοεί την απόσταση ανάμεσα «στην πραγματική και την ιδεατή μορφή της αστικής κοινωνίας, και άρα θέλει να αναλάβει το περιττό έργο να πραγματώσει ξανά την ίδια την ιδεατή έκφραση - που δεν είναι, πραγματικά, παρά το είδωλο της πραγματικότητας»⁵.

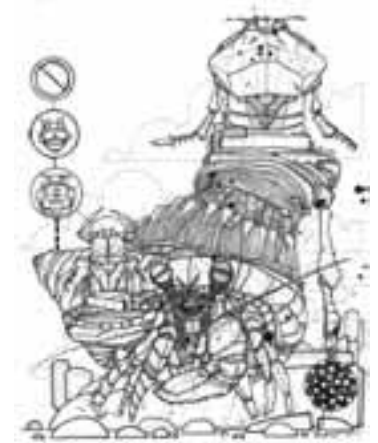
Στο πλαίσιο της κριτικής στη δημοκρατία ως πολιτικής μορφής του κεφαλαίου, δημοσιεύουμε «**Το σημείο κατάρρευσης της δημοκρατικής ιδεολογίας**», μεταφρασμένο από το γαλλικό κομμουνιστικό περιοδικό *Le-Brise Glace*.

⁴ Λίγη σημασία έχει το αν αυτή η «πραγματική» δημοκρατία ονομάζεται «άμεση», «περιεκτική», «συμμετοχική», «εργατική» ή κοινωνική και ατομική αυτονομία, αφού όλα τα ονόματα αναφέρονται στο ίδιο πράγμα, στην καθολικοποίηση της δημοκρατίας στο κοινωνικό πεδίο.

⁵ Καρλ Μαρξ (1857), *Grundrisse*, Τόμος Β', εκδόσεις Στοχαστής.

*

Στο παρόν τεύχος, αναδημοσιεύουμε επίσης δύο κείμενα που μοιράσαμε στις πορείες ενάντια στο νόμο-πλαίσιο που πραγματοποιήθηκαν σε Θεσσαλονίκη και Αθήνα τον Ιούνιο του 2006. Το κείμενο «**Έχουμε κατάληψη, όχι δημοκρατία**» γράφτηκε σχεδόν ταυτόχρονα με το ξεκίνημα του κινήματος και στόχευε στην κριτική των συγκεκριμένων αδυναμιών που τότε διαπιστώναμε. Το «**Να γίνουν οι καταλήψεις οδοφράγματα στο χρόνο**» γράφτηκε όταν το κίνημα είχε πάρει μαζικό χαρακτήρα. Σκοπός του ήταν αφενός να θέσει σε κριτική τη στάση των αριστερών παρατάξεων και οργανώσεων και τη θρησκευτική προσκόλληση τους στην εργασία. Ταυτόχρονα, θέτει το ζήτημα του κοινωνικού μισθού, συνεισφέροντας στην κατεύθυνση του ξεπεράσματος των αιτημάτων για αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης των πανεπιστημίων και προτείνοντας την αποσύνδεση της ικανοποίησης των αναγκών μας από τον εκβιασμό της εργασίας. Τα κείμενα αυτά γράφτηκαν και μοιράστηκαν σε συνεργασία με άλλους συντρόφους, γι' αυτό το λόγο φέρουν διαφορετικές υπογραφές.

*

Τέλος το κείμενο «**Σχετικά με το κοινωνικό φύλο και τα όρια του φεμινισμού**», στοχεύει στην κριτική μιας όψης της «πολιτικής της ταυτότητας» που έχει γίνει πολύ της μόδας σε διάφορους ριζοσπαστικούς (ή μη) κύκλους. Θεωρώντας πως η υποτίμηση και καταπίεση των γυναικών αποτελεί βασικό διαχωρισμό ανάμεσα στους προλετάριους και όχι το αποτέλεσμα μιας διιστορικής πατριαρχικής δομής, θέλουμε να συνεισφέρουμε στην κριτική αυτού του διαχωρισμού -που τόσο πολύ βολεύει το κεφάλαιο- από μια κομμουνιστική σκοπιά.

Ευχαριστούμε τον Ορέστη, το Γιώργο, την Κατερίνα, το Γιάννη και όσες και όσους με τον τρόπο τους βοήθησαν στο να εκδοθεί αυτό το τεύχος. Όλα τα κείμενα μπορούν να χρησιμοποιηθούν ελεύθερα και χωρίς την ένδειξη της προέλευσής τους. Δεν υπάρχει copyright. Οποιαδήποτε κερδοσκοπική χρήση τους ή παραποίησης τους θα μας βρει ενάντιους.

Blaumachen
Θεσσαλονίκη, καλοκαίρι του 2006

www.blaumachen.gr